

**De onmogelijke
missie van**

Geert Wilders

De baas houdt niet van **werkende moeders**
Tien manieren om van **de drank** af te komen
Trend: het **Tweede-Kamerlid** werkt parttime

Lange mars

Vanuit het niets en in beroerde omstandigheden moet **Geert Wilders** een partij opbouwen. Zoiets is nog nooit gelukt.

Bijna alle nieuwe partijen in Nederland mislukken. Sommige verschrompelen beetje bij beetje, zoals D66, andere explodeerden: de Boerenpartij, DS70, de ouderenpartijen, de Centrumdemocraten en de LPF. Alleen de SP werd een succes.

Vorig jaar splitste Geert Wilders zich af van de VVD, en hij schoot gelijk omhoog in de peilingen. Om zijn kansen in te schatten, spraken we met sympathiserende politici, politieke specialisten en met Geert Wilders zelf. En we hoorden een hoop problemen.

Allereerst die bekende bedreigingen. Hij kan al maanden nergens meer heen zonder veiligheidsagenten. Het ontmoeten van nieuwe mensen wordt een omslachtige procedure. Het is vrijwel ondoenlijk om zo een organisatie op te zetten, een lijst samen te stellen en geld in te zamelen. Een ander probleem voor hem zijn de media. Hij staat als kersverse rechtse lijsttrekker altijd in de schijnwerpers en kan zich geen fout veroorloven. Ook de andere partijen zijn op hem gespist. Ze zullen punten van hem overnemen, zodat hij zich moeilijker kan profileren. Maar voor het zover is, zal Wilders eerst een samenhangend programma moeten ontwikkelen.

Dat de bedreigingen door de beveiligingsdienst van de overheid heel ernstig worden ingeschat, wordt al meteen duidelijk bij ons bezoek aan Geert Wilders. Hij moet noodgedwongen zijn werk doen in een bezemhok van twee bij drie, in een afgelegen hoek van het Binnenhof, alleen te bereiken via een gangetje met veiligheidsagenten, bij een extra kamer die als sluis dient. Uitzicht heeft hij niet. Te gevaarlijk. Het is alsof je een gevangenis binnengaat.

Vorig jaar had Wilders aangekondigd met kerst een kandidatenlijst te presenteren. Dat dit niet lukte, wijt hij aan de bedreigingen die samenhangen met de moord op Theo van Gogh. "Ik heb daardoor veel minder kunnen doen dan ik wilde. Niet om zielig te doen, maar sinds 4 november ben ik niet meer thuis geweest. Als ik een kandidaat wilde spreken, moest dat gebeuren in zo'n geheim gehouden hotel, zes hoog, met agenten voor de deur van mijn slaapkamer."

Er staat een muur van angst om Wilders heen. Sympathiserende politici willen uitsluitend *off the record* vertellen of ze contact met hem onderhouden. "Ik heb namelijk ook nog twee kinde-

ren." Alleen Ronald Sorensen, die als fractieleider van Leefbaar Rotterdam zelf ook beveiligd wordt, durft openlijk te zeggen dat hij met Wilders in contact staat en dat hij binnenkort gesprekken gaat voeren over nadere samenwerking.

Kay van der Linden, eens campagneleider voor Pim Fortuyn, schat in dat de situatie waarin Wilders verkeert hem het functioneren als politicus domweg onmogelijk maakt. "De eerste tien kandidaten van de Groep Wilders zullen voortdurend lijfwachten om zich heen hebben. Ik denk niet dat iemand die werkelijk gekwalificeerd is, zo wil leven."

Onderzoeker Maurice de Hond: "Misschien is het voor de veiligheid zelfs beter als niet Wilders de lijst aanvoert, maar Joost Eerdmans van de LPF, of Marco Pastors van Leefbaar Rotterdam." Ronald Sorensen pleit, overigens op meer inhoudelijke gronden, voor een leidend driemanschap van Eerdmans, Pastors en Wilders. Geen sprake van, zegt Wilders. "Ik ga de kar zelf trekken." Moed kan hem niet ontzegd worden.

Los van de bedreigingen zijn er al genoeg problemen. Neem nu het samenstellen van de kandidatenlijst. Daar zitten veel haken en ogen aan. Er bestaat veel eensgezindheid over wie daar niet op moeten komen te staan: LPF'ers. Bart Jan Spruyt, de (bedreigde) directeur van de conservatieve Edmund Burke Stichting, die vorig jaar in het nieuws kwam toen hij zich met Wilders associeerde: "Wilders heeft me gezegd dat hij meer dan twintigduizend e-mails heeft ontvangen, met heel veel aanmeldingen. Ongetwijfeld heel wat oud-LPF-trash. Gelukszoekers. Daar moet hij ver van blijven."

Dat vinden ook de jonge en ambitieuze VVD'ers die een rechtser VVD bepleiten en nu met interesse kijken naar hoe het Wilders vergaat. Zoals Edwin van de Haar, die drie jaar geleden samen met Joshua Livestro het manifest *Helder liberaal, duidelijk rechts* schreef. Van de Haar: "Als hij zijn mensen gaat rekruteren uit de LPF, dan is het *no way* wat mij betreft. Zo'n Eerdmans, die in HP/De Tijd roept dat hij een dictator wil in Nederland – wat moet ik daarmee?" Het kritische VVD-lid Sander Simons, schrijver van menig artikel op de opiniepagina's: "Ik heb nog nooit een LPF'er kunnen betrappen op consistentie."

Ook een LPF'er die wegens serieuze bedreigingen liever anoniem wil blijven, zegt: "Ik heb Wilders verteld dat hij maar beter afstand kan houden van LPF'ers. Die gekke Herben, die nog ▶

Geert Wilders met beveiliging in de Tweede Kamer

► steeds gelooft in de partij. Of zo'n bedplasser als Joost Eerdmans, die in een interview op badinerende toon Wilders gaat voorhouden wat hij moet doen. Als ik Wilders was, zou ik geen theezakjes kiezen die al twintig keer gebruikt zijn."

Maar heeft Wilders wel iets te kiezen? Kay van der Linden

Typisch rechts, dat gesteggel. Geert Wilders: "Het collectivistisch denken zit meer aan de linkerkant. De partijstructuren zijn daar sterker." Bart Jan Spruyt: "Het is een feit dat initiatieven op rechts altijd een luidruchtige dood zijn gestorven. Op rechts heb je meer individualisten. Grote ego's. Het denken in termen van macht is op rechts slecht ontwikkeld."

We spreken met Hildebrand Nawijn. Hij heeft zijn meningsverschillen al gereed: "Wilders is conservatief, dat ben ik absoluut niet. Hij wil de grenzen sluiten, dat vind ik wat moeilijker. Ik ben er namelijk op tegen om allerlei internationale verdragen op te zeggen. Fortuyn wilde ook niet de grenzen sluiten. Anders dan Wilders ben ik er op tegen een godsdienst te veroordelen. Dat is een individuele zaak. Je moet iedereen respecteren.

Wilders is tegen politieke vernieuwing, dat zou ook een puntje kunnen worden tussen ons."

Het is dan ook niet vreemd dat Nawijn naar eigen zeggen niet eens met Wilders over samenwerking heeft gesproken. Tegen ons filosofeerde hij al hardop over een lijstverbinding tussen

Geert Wilders: 'We nemen nu alle aanmeldingen door. Er lijken heel goeie tussen te zitten.'

betwijfelt dat. Hij heeft wel enig idee wie zich allemaal bij Wilders aangemeld hebben. Toen hij zelf de campagne leidde voor Fortuyn, zag hij al die onnutte figuren langskomen die zich nu ook wel weer aangemeld zullen hebben. Hij zegt het netjes: "De vijver waar Wilders in kan vissen, is erg klein. Mensen met bestuurlijke ervaring zullen moeilijk te strikken zijn." Volgens Wilders zelf valt dat reuze mee: "Ik heb heel veel aanmeldingen gezien van mensen, met hun cv's. We zijn die nu aan het doornemen. Er lijken heel goeie tussen te zitten." Maar hij moet toegeven dat hij zelf nog niemand heeft ontmoet.

Er lag met kerst dus geen kandidatenlijst. En nu ligt die er nog steeds niet. Hoe dat zo? Wilders: "Ik werk met twee scenario's. Als het kabinet binnen een half jaar valt, moet ik, zonder al te rare dingen te hoeven doen, met iets kunnen komen. Valt het kabinet niet, dan kan ik aan een perfecter team werken. Wanneer ik dat klaar heb, ga ik nu niet vertellen. Ik kom als ik iets heb."

Als het gaat om de nu al bekende politici die zich ideologisch gezien in het *Umfeld* van Wilders bevinden, duikt er alweer een nieuw probleem op: in die hoek wil niemand met niemand. Bart Jan Spruyt: "Meneer Herben houdt zich vast aan de oude LPF. Meneer Nawijn verzamelt fondsen voor zichzelf. Meneer van As is met zijn eigen ding bezig. Meneer Eerdmans laat in interviews weten dat hij naar Wilders toe alles open laat, maar toch weer niet. Dat mannetjesgedoe. Dan is er Leefbaar Rotterdam, met Pastors en Sørensen die al dan niet met Wilders samen willen. Ook Peter R. de Vries zal in maart of april aankondigen dat hij met een partij komt die een streng *law and order*-profiel zal krijgen."

de Groep Wilders en de Lijst Nawijn. Met andere woorden: wat Nawijn betreft wordt het gescheiden optrekken naar de verkiezingen.

En dan nog dat 'puntje' tussen Nawijn en Wilders: de politieke vernieuwing. Dat is een hot item onder alle Fortuynisten. Nummer 9 van het tienpuntenplan van Wilders luidt echter: "Veranderingen in het kiesstelsel zijn niet nodig." Hoe moet dat nu?

Net als Nawijn blijkt men het als een 'puntje' te beschouwen waar wel overheen te stappen valt. Ronald Sørensen van Leefbaar Rotterdam: "Wij zijn inderdaad voor een gekozen burgemeester. En al die achterlijke provinciebesturen en hoogheerraadschappen die alleen maar geld kosten, moeten worden afgebroken. Maar daarover kunnen we toch vriendelijk met Wilders discussiëren? Desnoods doet iedereen wat water bij de wijn." Wilders: "Daar komen we wel uit. Zelf blijf ik een tegenstander van een districtenstelsel, omdat daardoor de aandacht meer gaat naar regionaal belang dan naar algemeen belang. Maar er zijn ook varianten die voor mij bespreekbaar zijn. Bijvoorbeeld de Bolkestein-variant: je kiest een lijsttrekker, vervolgens zet je de lijst op alfabetische volgorde en dan laat je de kiezers maar bepalen wie bovenaan de lijst komt. En voor het opheffen van de Provinciale Staten zou ik zelfs morgen mijn handtekening zetten."

Misschien hoeft het toch geen ruzie te worden. Althans, niet meteen.

Waarmee we bij de inhoud zijn aangeland. Volgens Bart Jan Spruyt moet Wilders daar beginnen, wil hij succes hebben. "Hij

